

PO SESTANKU MED DE GAULLOM IN FANFANIJE V TORINU

V središču razgovorov politična združitev Evrope

Kako si združitev zamišlja francoski predsednik - Njegovemu načrtu nasprotujejo vse ostale države - Na gospodarskem področju nobenega koraka nazaj

Italijanska in tudi inozemska javnost sta pred dnevi s precejšnjim začudenjem sprejeli vest, da se bosta še to sredo v Torinu sestala francoski predsednik De Gaulle in italijanski ministrski predsednik Fanfani. Začudenje je bilo upravičeno, ker med dvema sosednjima državama ni takih vprašanj, katerih rešitev bi zahtevala poseben sestanek obeh državnikov. Javnost je poleg tega mislila, da ima De Gaulle te dni dovolj vzrokov, da ne zapusti Pariza, saj je znano, s kolikšnimi težavami se v nemirni Alžiriji pričenjajo izvajati evianski dogovori, kot je tudi znano, da manjka le nekaj dni do 8. aprila, ko bodo francoski volivci poklicani, da z ljudskim glasovanjem odobrijo De Gaullovo politiko v Alžiriji.

GLAVNI VZROK SESTANKA

Zakaj se je torej De Gaulle kljub temu želel sestati s Fanfanijem? Večina političnih opazovalcev sodi, da je ta sestanek delno tudi posledica De Gaullovega značaja in njegovega posebnega gledanja na svetovne dogajanje. Ker je prepričan, da je vprašanje Alžirije takorekoč že rešeno in da bo ogromna večina francoskega ljudstva v neodoljivo odobrila evianski sporazum, sodi, da je prišel ugoden trenutek, ko lahko Francija krepkeje poseže v mednarodno politiko in tu glasneje pove svojo besedo.

To je tudi razvidno iz uradnega sporočila, ki je izšlo po več kot sedem ur trajajočih razgovorih med De Gaullo in Fanfaniem ter njunimi sodelavci v Torinu. Sporočilo omenja, da sta državnika izmenjala misli o vprašanju razorožitve, o Berlinu in o odnosih med Zahodom in Vzhodom. Poseben poudarek pa daje sporočilo vprašanju političnega združevanja Evrope, iz česar izhaja, da je bilo prav to vprašanje prvi in glavni vzrok, zaradi katerega je De Gaulle dospel na kratek obisk v Italijo.

Kot znano, je v šestih zahodnoevropskih državah, to je v Franciji, Italiji, Zahodni Nemčiji, Belgiji, Nizozemski in Luksemburški, kmalu po vojni nastalo gibanje za Združeno Evropo. Na čelu tega gibanja so stali tedanji vodilni politiki, kot na primer Francoz Schuman in Italijana De Gasperi in Sforza, ki so tudi nakazali pot, katere naj prizadete države vodi najprej h gospodarski in končno tudi k politični združitvi. Prvi važni ukrepi so bili sprejeti na gospodarskem področju, in sicer z ustanovitvijo Evropske premogovne in jeklarske skupnosti, s skupno ustanovo za izkoriščanje atom-

ske sile (Evratom) in naposled z Evropskim skupnim tržiščem.

EVROPSKA ZVEZA

To je letošnjega januarja stopilo v drugo obdobje, leta 1970 pa bi morala med šestimi državami pričeti doba popolne gospodarske integracije, tako da bi te države tedaj že tvorile čvrsto gospodarsko enoto.

Medtem ko se te države, na gospodarskem področju, čeprav s težavo, vendarle približujejo cilju, obstajajo med njimi velike in bistvene razlike o politični združitvi, ki je ali bi morala biti krona vseh dosedanjih prizadevanj. In v tem važnem vprašanju povzroča največ težav prav predsednik De Gaulle.

Po prvotni zamisli bi se Francija, Italija, Zahodna Nemčija, Belgija, Nizozemska in Luksemburška morale združiti v zvezo držav, ki bi temeljila na federativni osnovi. V tej zvezi bi se vsaka država-članica delno odpovedala svoji vrhovnosti. Zveza bi imela svoj parlament, ki bi ga neposredno izvolilo ljudstvo in od katerega bi bila v glavnem odvisna tudi zvezna vlada. Če bi se ta zamisel uresničila, bi se v Evropi ponovilo to, kar se je v 18. stoletju zgodilo v Severni Ameriki: nastale bi Združene države Evrope.

PROTI FEDERACIJI

General De Gaulle se strinja, da mora šest prizadetih držav najti obliko, ki bo omogočila tesno in trajno medsebojno po-

litično sodelovanje. Doslej pa je odločno nasprotoval, da bi do tega prišlo v obliki federacije, češ da je to utvara, ki se sploh ne more uresničiti. Ker je velik francoski patriot, mu najbrž ne prija že sama misel, da bi v bodoči zvezni državi glas posameznega Francoza bil enak glasu volivca ene ostalih držav. Kam bi torej šla »veličina« Francije? Kaj bi bilo potem s poslanstvom, ki ga po De Gaullovi mnenju mora Francija izvrševati v svetu?

Na sestanku predsednikov vlad, ki je bil julija leta 1961 v Zahodni Nemčiji, je bila rešitev celotnega vprašanja poverjena posebni komisiji, kateri je predsedoval sedani francoski visoki komisar v Alžiriji Fouchet. Novembra istega leta pa je Francija jasno povedala, kako si zamišlja evropsko politično združitev. Veleposlanik Fouchet je predložil načrt, po katerem bi bodočo Evropsko zvezo vodil svet predstavnikov vlad posameznih držav in sklepi bi bili veljavni, če bi jih svet sprejel soglasno.

NACRT ODKLONJEN

Jasno je, da bi bila ta oblika politične združitve popolnoma drugačna od tiste, ki si jo zamišljajo predstavniki ostalih držav Evropske skupnosti. Zato so Fouchetov načrt takoj odklonili, in sicer tudi zato, ker je predvideval nekatere bistvene spremembe na gospodarskem področju in ker se je dotikal tudi sedanjega ustroja Atlantskega zavezništva, ki ima malo skupnega z evropskim združevanjem.

Kompromisni predlog Italije

Problem je nato ponovno prišel v razpravo ob koncu lanskega leta, ko bi se morale pričeti drugo obdobje Evropskega skupnega tržišča. Toda tudi tokrat niso dosegli nobenega sporazuma, čeprav je Francija le toliko popustila, da je na gospodarskem področju umaknila nekatere svoje zahteve.

Letošnjega februarja sta o tem vprašanju razpravljala Adenauer in De Gaulle. Ta je računal, da bo zahodnonemškega kanclerja lažje pridobil za svoj načrt, ker je doslej vedno odločno podpiral Adenauerjevo stališče o Berlinu. Toda vse kaže, da v svojih prizadevanjih ni dosegel pomembnih uspehov.

TRI GLAVNA NAČELA

Ostala je Italija. V sporočilu, ki je izšlo po razgovorih v Torinu, je med drugim rečeno, kako se obe vladi strinjata, da je tre-

ba pospešiti prizadevanja za skupno politično organizacijo držav evropske skupnosti. Poudarjena je bila nadalje potreba, da se učvrstijo sedanje skupne gospodarske ustanove in da se ne spremeni njihov ustroj.

Iz tega predvsem izhaja, da se stališči Francije in Italije o obliki politične združitve držav Evropske skupnosti nista spremenili, temveč da je bilo le sklenjeno, naj o tem problemu ponovno prične razpravljati tako imenovana Fouchetova komisija.

Italijani so v razgovorih z De Gaullo predvsem poudarili sledeča tri načela: 1. bodoča Evropska zveza mora temeljiti na demokratični osnovi, kar pomeni, da bo morala imeti skupen evropski parlament, ki ga bo izvolilo ljudstvo; 2. Atlantska zveza bo ostala neokrnjena in 3. Franciji se nudi

RADIO TRST A

• NEDELJA, 8. aprila, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Ognjeni ptič«, radijska pravljica (Felicita Vodopivec), igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj — Odmevi tedna v naši deželi; 15.20 Ljubljanski jazz ansambel; 17.00 Za smeh in dobro voljo; 18.30 Obisk v naši diskoteki (prof. Humbert Mamolo); 21.00 Ljudska opravila in opasila — Niko Kuret: »Prvo pomladansko delo« 21.30 Koncert Tržaškega kvarteta.

• PONEDELJEK, 9. aprila, ob: 18.00 Italijanščina po radiu; 18.30 Glasba iz 18. stoletja — Giuseppe Tartini: Pastoralna simfonija za godala, violino in orgle; 19.00 Postni govori — dr. Lojze Suštar: »Kristus — Pot, Resnica in Življenje«; 20.30 Samuel Barber: »Vanessa«, opera v treh dejanjih. Približno ob 21.20 Opera, avtor in njegova doba.

• TOREK, 10. aprila, ob: 13.30 Glasba po željah; 18.00 Sola in vzgoja — Egidij Košuta: »Psihoanaliza kot pomožna pedagoška veda«; 18.30 Iz italijanskega glasbenega ustvarjanja — Koncerti v Augusteu: »Zadnje obdobje 1925-1938«; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 Ilustrirano predavanje: Drame in epopeje našega stoletja — Saša Martelanc: »Balkanski ples«; 21.30 Koncert tenorista Mitje Gregorčiča, pri klavirju Pavel Sivice; 22.00 Obletnica tedna: »Giovanni Pascoli ob 50-letnici smrti«.

• SREDA, 11. aprila, ob: 18.00 Slovenščina za Slovence; 18.30 Italijanski operni pevci: »Giuseppe Di Stefano«; 20.30 »Krokodil v mestu«, radijska drama (Glaucio Perzani - Martin Jevnikar), igrajo člani RO; 22.00 Karol Szymanowsky: Stabat Mater, za soliste, zbor in orkester.

• ČETRTEK, 12. aprila, ob: 18.00 Radijska univerza — msgr. Jakob Ukmar: Iz zgodovine vesolnih cerkvenih zborov — »Vatikanski koncil«; 18.30 Mladi solisti: pianist Luigi Galvani — Ludwig van Beethoven: Sonata št. 32 v c-molu, op. 111; 19.00 Sirmo obzorja — Vinko Suhadolc: Izumi, ki so zblili ljudi — »O radijskih valovih«; 20.30 Simfonični koncert. Približno ob 21.15 Književnost in umetnost: »Giovanni Armino in njegov roman Una nuvola di ira« (ocena Josip Tavčar). Približno ob 22.00 Znanost in tehnika — Bioelektrika in elektronika v medicini.

• PETEK, 13. aprila, ob: 18.00 Italijanščina po radiu; 18.30 Skladbe sodobnih jugoslovanskih avtorjev — Enriko Josif: Koncert za klavir in orkester, pianist Zdenko Marasovič. Simfonični orkester Jugoslovanske Radiotelevizije vodi Oskar Drnon; 19.00 Postni govori — dr. Lojze Suštar: »Kristus in njegov Oče«; 20.30 Gospodarstvo in delo; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Novele 19. stoletja — Giovanni Procacci: »Grofič«; 22.20 Glasba za klavičembalo: Scarlattijeve Sonate.

• SOBOTA, 14. aprila, ob: 13.30 Države v lahki glasbi; 15.30 »Kranj mlajši«, igra v štirih dejanjih (Fr. Milčinski - Mirko Javornik), igrajo člani RO; 17.45 Dante Alighieri: Božanska komedija — Nehesa, 22. svez. Prevedel A. Gradnik. Pripravil B. Tomažič; 18.30 Jazz nanoroma; 19.00 Pomenek s poslušalkami; 20.40 Mariborski zbor »Slava Klavara«; 21.00 Mousorgskij-Ravel: Slike z razstave; Bartok: Koncert za violino in orkester.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 8. aprila, nedelja: 5. postna
- 9. aprila, ponedeljek: Tomaž Tolent.
- 10. aprila, torek: Apolonij
- 11. aprila, sredo: Leon
- 12. aprila, četrtek: Lazar Tržaški
- 13. aprila, petek: Marija 7 žalosti
- 14. aprila, sobota: Justin

MALI OGLAS

Gospodinjsko pomočnico za dopoldanske ure išče mirna družina v Trstu. (Tel. 91-652).

Kaj se dogaja v Siriji?

V arabski republiki Siriji se je po zadnjem revolucionarnem udaru dne 28. marca šele sedaj položaj nekoliko razjasnil.

Če hočemo razumeti politični položaj v tem zmedenem kotu Bližnjega Vzhoda, moramo upoštevati, da vplivajo tam na javno mnenje tri struje. Prvo sestavljajo pristaši državnega predsednika El Kudsija in ministrskega predsednika Daalibija; ti so za parlamentarno rešitev vseh sporov. Druga struja je za zopetno združitev Sirije z Egiptom pod predsednikom Naserjem. Tretji struji pa pripadajo generali, ki hočejo vso oblast, a v politiki tipajo nekam na slepo.

Prva struja se je uveljavila z udarom 23. septembra lani, ki je pretrgala skupnost z

Naserjem in spravila Kudsija na površje. Tretja stranka je prišla na oblast pred dobrim tednom. Vrgla je Kudsija in postavila vojaško vlado. Tej se je pa uprla druga struja pred štirimi dnevi in je postavila v Alepu revolucionarno vlado, ki naj bi zopet oživila Združeno arabsko republiko, to je Sirijo in Egipt pod Naserjevo vlado.

Vlada v Damasku, to je številka 3, je ukazala bombardirati sedež »severnosirijskih častnikov« v Alepu, ki so se v torek že predali. Ker je pa tudi struja za združitev z Egiptom vedno dovolj močna, je prišlo v Homsu do pogajanj med vsemi strujami. El Kudsi bo spet predsednik, v vladi bo nekaj generalov, drugo strujo pa bodo zadovoljili z ustanovitvijo sirske-egipčanske konfederacije, v kateri bosta obe republiki popolnoma samostojni.

— • —

ZNAMENJE ČASA

V kraju Bussoleno v Piemontu živi 89-letni Simone Salza. Te dni mu je maršal orožnikov prinesel odlok predsednika države, da je imenovan za »viteza za zasluge za državo«. Stari Simone, ki je že na pol slep in strda z bomo pokojnino, je orožnika nedolžno vprašal: »Ali mi ne bi mogli raje zvišati pokojnino?« Mož je povedal, da tudi nima denarja, da bi si nabavil zaslužni križec. Odlikovan je pa zato, ker je še eden izmed redkih preostalih iz vojne v Afriki leta 1895. S šestnajstim letom je Simone začel delati kot zidar po trideset krajcarjev na dan. Prihraniti si ni mogel ničesar, zato je razumljivo, da bi mu bolj prav prišla kakšna lira kot pa križec.

Velike poplave

V Bosni in v pokrajini Mačvi ob Savi so zaradi deževja reke tako narastle, da so poplavlje 90 tisoč hektarov plodne zemlje in 1500 gospodarskih posestev. Reki Drina in Sava sta do včeraj še vedno naraščali. Škoda znaša že milijone. Neugodno spomladansko vreme ovira tudi delo na polju. Posevki so še v štrambah namesto na njivah. Letina se zatorej ne obeta obilna.

Isti pojav je tudi po naših krajih. Prej mraz, zdaj moča, ovirata posevke. Zato pa tudi neprestano rastejo cene zlasti zelenjavi.

Združitev Evrope

(Nadaljevanje s 1. strani)

jamstvo, da se bodo politične institucije zveze lahko spremenile, če se bo izkazalo, da je to potrebno, odnosno če bo to zahtevala kaka država — članica.

Zdi se, da so Italijani najboljše obračunali to zadnjo točko, ker so prepričani, da je le na tej osnovi mogoče doseči sporazum s Francijo. Videti pa bo treba, kaj bodo o tem rekli predstavniki Belgije, Holandske in Luksemburške, ki so največji zagovorniki popolne politične integracije med državami Evropske skupnosti in zato najodločnejši nasprotniki De Gaullovega načrta.

Razgovori v Torinu so bili po splošni sodbi le v toliko pozitivni, ker niso povzročili nobenega umika na poti gospodarskega združevanja, čeprav je res, da ni bil na njih vsaj trenutno dosežen noben napredek v prizadevanjih za politično združitev šestih zahodnoevropskih držav.

ONAIR se vrača?

Po Tržaškem se širijo glasovi, da bo ONAIR prevzela vse slovenske otroške vrtce, ki jih zdaj vodi ustanova OAI. Gre za 16 slovenskih vrtcev, od katerih je 11 v tržaški, 4 v dolinski in eden v repentaborski občini.

Vsem primorskim Slovincem je znana vloga, ki jo je imela in ima ustanova ONAIR pri raznarodovanju naših otrok. Zato ne razumemo, zakaj bi morala slovenske otroške vrtce prevzeti ta ustanova.

Če dejansko živimo v demokraciji, potem je dolžnost pristojnih občin, da same prevzamejo upravo slovenskih vrtcev, ne pa da preidejo pod upravo ustanov, ki so zapustile v našem narodu najslabši spomin.

VELEPOSŁANIK JAVORSKI V TRSTU

Te dni se je mudil v Trstu jugoslovanski veleposlanik v Rimu Mihajlo Javorski. Veleposlanik je ob tej priložnosti opravil ljudnosti obisk pri generalnem komisarju dr. Mazzi, županu dr. Franzilu in predsedniku pokrajine dr. Deliseju.

Damoklejev meč

Neverjetno se sliši, a je vendarle resnica, da grozijo z uničenjem človeštva tudi tiste radarske naprave, katere so namenjene zgolj obrambi. Slučaj, ki se je zgodil 4. novembra v času največje napetosti v Berlinu, dokazuje zgornjo domnevo. Tistega dne ob štirih zjutraj je alarmna rdeča luč opozorila ameriškega generala Powerja, kateremu so poverjene vse radarske obrambne naprave, da so izklopljene zveze s postajami na Grönlandu. Znak je pomenil, da jih je sovražnik bombardiral in predril obrambi pas nad ameriškim ozemljem. Avtomatično bi bil moral general obvestiti državnega predsednika in v času treh minut bombardirati z vodljivimi atomskimi bombami sovjetsko ozemlje. Če bi bil Power dal tozadevni znak, bi sprožil svetovni pokol. K sreči pa je pomislil, da morda radarske postaje ne odgovarjajo zaradi okvare, kar se je čez nekaj minut izkazalo kot resnično.

Ameriška javnost se sedaj razburja in zahteva izpopolnitev alarmnih naprav, da ne bo še v prihodnje njih pomanjkljivost grozila, da se brez potrebe sproži svetovna vojna. Primer, ki se je zgodil 4. novembra in so ga v Ameriki šele sedaj dali v javnost, tudi javno dokazuje potrebo atomske razorožitve in da ne drži vedno tisti rek: če hočeš mir, pripravi orožje.

Položaj v Argentini še nejasen

Argentinska vojaška vlada še vedno ne sedi prav trdno v sedlu. Novega državnega predsednika Guida niso priznale ne Združene države Amerike ne večina drugih. Ostro nastopa proti njemu tudi »Osservatore Romano« in se zavzema za odstavljenje predsednika Frondizija, katerega so sedaj zaprli.

V terek se je pa novemu državnemu predsedniku posrečilo, da je dobil v vlado Rudolfa Martineza, ki je postal notranji in obrambni minister. Pred sedmimi dnevi ga je zaprisegel kot ministra že Frondizi, in sicer nekaj ur, preden so ga zaprli. Marti-

nez velja kot »močni mož« v novi vladi. On je sin generala Aramburuja, ki je leta 1955 pregnal Perona in je dolgo časa pripadal h krščansko demokratski stranki. Potem se je pa pridružil Frondiziju, a je skušal njegovo predsedniško oblast zmanjšati v prid generalom-ministrom. Zato so ga ti vsilili novemu predsedniku Guidu. Martinez naj bi potemtakem družil odenke peronistične, frondizijeve in generalske politike. Koliko časa bo pa to šlo, je veliko vprašanje.

—0—

GOSPODARSKI RAZVOJ

Minister za državni proračun La Malfa je podal na seji ministrskega sveta poročilo o gospodarskem razvoju v državi v letu 1961. Predvsem se je v primeri s prejšnjimi leti zvišala kmetijska proizvodnja, in sicer za 5,3 odstotka več kot lani. Industrijska proizvodnja je narasla za 9 odstotkov. Sorazmerno so se zvišali tudi vsedržavni dohodki, ki znašajo 21 tisoč milijard lir. Na posameznika se je letni dohodek zvišal za 7,4 odstotka. Po ministrovem poročilu so se zvečale plače, potrošnja in zaposlenost.

Te številke seveda kažejo povprečno stanje v vsej državi. Če pa pogledamo gospodarsko stanje v naših obmejnih krajih, bomo le ugotovili, da cene neprestano rastejo, plače jih pa šele od daleč dohajajo. Brezposelnost se pa zlasti v goriški pokrajini tudi ni občutno zmanjšala.

Švica in atomska oborožitev

Pred enim mesecem so nekatere kulturne in politične organizacije v Švici nabrale 70 tisoč podpisov z namenom, da se vrine med ustavne člene tudi določba o prepovedi atomskega orožja. Tolikšno število glasov je namreč potrebnih, da mora vlada razpisati referendum ali ljudsko glasovanje o predlaganem členu.

V nedeljo se je to glasovanje res izvršilo. Protiatomske pobornike pa je ze'lo razočaralo. Predlog je bil namreč odbit s 537.387 glasovi. Zanj, se pravi proti atomskemu orožju je glasovalo 286.858 državljanov. Dodati je pa treba, da se je udeležilo glasovanja le 55 odstotkov volilnih upravičencev, kar dokazuje, da si niso vsi Švicarji na jasnem glede jedrskega orožja. Vendar zadostuje že omenjeno število glasov, da se bo tudi Švica oborožila z atomsko bombo.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

gostuje v okviru Slovenskega gledališča iz Trsta v soboto, 7. aprila, ob 21. uri v Avditoriju z igro

Leslie Stevensena

»ZAKONSKI VRTILJAK«

Prevedla: Milla Golobova — Režiser: Igor Pretnar
Scenograf: arh. Sveta Jovanović — Kostumi: Valči Ilvarjeva.

PONOVITEV V TRŽASKEM AVDITORIJU

V NEDELJO, 8. APRILA, OB 17. URI

Predprodaja vstopnic od petka, 6. aprila dalje, v Tržaški knjigarni ter eno uro pred pričetkom predstava v baru Moscolin (nasproti Avditorija)

Surovo divjaštvo

Deset dni po dogovorih v Evianu med francosko vlado in Alžirci so se razmere v krvavi zemlji precej ublažile. To je posledica dejstva, da je vojaštvo odločno nastopilo proti Salanovim nacionalistom in ker se muslimansko ljudstvo na ukaz voditeljev premaguje, da ne odgovori s silo na silo.

Nekateri francoski prenapeteži pa imajo to zadržanje za strah in so začeli spet s posameznimi atentati. V torek zjutraj je skupina 15 zločincev vdrla v neko bolnišnico in je kar na slepo streljala na bolnike, ki so še spali. Ubili so 9 Alžircev, 7 pa ranili. V ordinacijsko sobo so vrgli plastični naboj, da je vse razneslo. Surovi zločin na bolnike vsi prav ostro obsojajo in se v strahu sprašujejo, kaj bo ob uri obračuna.

„Sveže“ meso

Že nekaj mesecev se opaža, da prodajajo v mesnicah pokvarjeno meso, ki ima pa kljub gnilobi prav živo in svežo barvo. Nekateri brezvestni mesarji, predvsem v Rimu, pa tudi v Trstu, so dodajali zlasti zmletemu mesu posebne kemične snovi, ki so tudi staro meso napravile za sveže.

Pritožbe so imele za posledico, da so oblastva uvedla preiskavo in ugotovila, da je to sleparsko ponarejevanje mesa zadržalo že precejšen obseg. Zato so nekateri poslanci že vložili interpelacijo na vlado, naj strogo prepove prodajo dotičnih kemičnih snovi in naj strogo kaznuje brezvestne mesarje. V Rimu so zaprli že 12 mesnic. Dobro bi bilo, da bi jim tudi pri nas stopili bolj na prste.

Važno odkritje

Ameriški antropolog L. S. B. Lakey je te dni naznanil v Washingtonu, da je odkril v Keniji ostanke čudnega bitja, ki je živel pred 14 milijoni leti in je bilo tako, da bi ga mogli smatrati za človekovega prednika. Do zdaj so našli dva kosa čeljusti in en zob. Dr. Lakey pravi, da to bitje ni podobno niti človeku niti opici naših dni. Če bi se izkazalo, da je trditev ameriškega antropologa resnična, bi bila s tem izpolnjena velika vrzel v teoriji o razvoju človeka. Po mnenju dr. Lakeyja predstavlja tisto bitje doslej popolnoma neznan biološki razred, ki pa se po svojih značilnostih približuje opičji družini.

Dr. Lakey je mož antropologije, ki je našla leta 1959 fosilne ostanke prvega človeka, ki je znal že izdelovati orodje in ki je živel pred en milijon 750 tisoč leti. Imenujejo ga človek Nutteracker, to je drobilec orehov.

JUGOSLOVANSKA MLADINA IN UMETNOST

Jugoslovanska mladina nima rada moderne umetnosti, kot je pokazala anketa, katero so izvedli med pet tisoč mladeniči in mladenkami, ki so pomagali graditi, uvrščeni v prostovoljne brigade, avtomobilsko cesto Beograd-Skopje. Zanje so priredili slikarsko razstavo, ki je obsegala tako egipčansko in etruščansko umetnost, kot tudi moderne avtorje, kot sta Picasso in Braque. Velika večina mladine je izjavila, da ima rajši klasično slikarstvo. Piccassojevemu tihožitju je dal prednost manj kot en odstotek mladine. Ostali so se izjavili za Rubensa, Rembrandta in druge klasične umetnike.

APRILSKE ŠALE

Povleči koga za nos na prvi dan aprila je menda že prav tako stara navada, kot je star julijanski koledar. Aprilske šale so namreč poznali že stari Rimljani. Ohranile so se, več ali manj duhovite, skozi ves srednji vek do današnjih dni.

Za take potegavščine so posebno navdušeni študentje. Blizu Padove so naredili iz stare pločvine konico vsemirskega letala in jo zarili v njivo, da je samo en del štrlel navzven. Na vrh so narisali nekaj čačk v cirilici in veliko rdečo zvezdo. Po mestu so pa razglasili, da je padla sovjetska raketa blizu Padove na tla. Ljudje so kar drli gledat ta izstrelak. Tam naokoli so bile tudi veje polomljene, da se je res zdelo, kot da bi konica rakete švignila skozi hosto. Še bolj resna se je zazdela vsa zadeva, ko so pri izstrelku ugledali celo vojaško stražo. Po dolgem ogledovanju se je le nekdo spomnil, da je prvi april.

Še bolj so pa nasledli veljaki v mestu Forlimpopoli. Poseben odbor za proslavo znamenitega kuharja Artusija, ki je svoje dni tam živel, je razposlal vsem zdravnikom, inženirjem, odvetnikom v Riminiju, Forliju, Ravenni in okolici, naj se udeležijo slavnostnega banketa v spomin kuharju in sladokuscu Artusiju. Seveda vse zastonj in porvhu da bo najboljši jedec odlikovan. Res je prišlo ob določeni uri kar tristo jedgežev pred določeni hotel. Mislite si, kako so pihali od jeze, ko so ugledali na vratih narisano veliko aprilsko ribo.

V Gorici so pa nekateri potegoni šli na politično polje. Izrabili so polemike za ustanovitev dežele Furlanije-Juljske krajine ali proti njej. V listih so objavili, naj se pridejo vsi, ki so proti deželi, podpisat v nedeljo na poseben seznam v kavarno Teatro. Nekateri resni možaki so si res šteli v dolžnost, pokazati svoje politično prepričanje in so junaško podpisovali. Šele ko so opazili na oglu pred kavarno skupino muzajočih se študentov, so se zavedli, da je prvi april.

Predor je končan

Danes ob deveti uri zvečer bo padla zadnja tri metre debela stena, ki še loči obe polovici predora pod Velikim Svetim Bernardom. Predor, ki bo vezal Švico in Italijo, meri 5826 metrov. Vrtali so ga 47 mesecev. Prve načrte za to novo važno prometno žilo med severom in jugom so delali že pred sto leti. Predor je širok 9 metrov in visok štiri in pol. Prometu ga bodo izročili že to jesen.

I Tržaškega

Ob novem fašističnem atentatu

Med demokratično čutečo tržaško javnostjo še vlada vedno veliko ogorčenje zaradi bombnega atentata, ki so ga doslej še neodkriti teroristi izvršili v nedeljo zvečer proti stanovanju prof. Carla Schiffrerja, znanega tržaškega italijanskega kulturnega in političnega delavca. Pri atentatu je bila ranjena 92-letna profesorjeva tašča in te srečnemu naključju se je treba zahvaliti, če ni bilo še hujših žrtev.

Po napadih na slovenske ustanove ter na nekatere komunistične sedeže so teroristi za cilj svojih podlih nastopov izbrali tokrat prof. Schiffrerja. Nobenega dvoma ni, da so tudi za ta zadnji atentat dali pobudo vedno isti ljudje in da so ga morda tudi izvišili iste osebe. Nobena skrivnost nadalje ni, da se te osebe nahajajo v vrstah fašističnih skrajnežev.

Proti prof. Schiffrerju so ti skrajneži nastopili ne samo zato, ker je znan antifašist, temveč tudi zato, ker je podpredsednik tržaškega Kulturnega krožka, ki ima prav v tem času na sporedu vrsto predavanj, katerih namen je, zlasti mladini prikazati v pravi luči zgodovino fašizma. Za prihodnji teden je napovedano tudi predavanje prof. Schiffrerja, ki si je zbral izredno zanimivo temo za tukajšnje kraje: fašizem in antifašizem v Julijski krajini.

Fašistična sodrga ne more prof. Schiffrerju odpustiti tudi stališča, ki ga je zavzel na enem zadnjih zborovanj socialdemokratske stranke. Tedaj je namreč dejal, da bi v bodoči deželi bilo po njegovem treba raztegniti veljavnost manjšinskih določil londonskega sporazuma tudi na tiste kraje goriške in videmske pokrajine, kjer bivajo Slovenci.

Kot italijanska demokratična javnost tako tudi Slovenci odločno obsojajo podlo in zločinsko dejanje fašističnih skrajnežev in upajo, da bodo organi javne varnosti tokrat končno izsledili zločince in tudi njihove pokrovitelje. Nedopustno je namreč, da takšni gnusni zločini ostanejo nekaznovani, kar velja zlasti za naše kraje, kjer se še niso zacelile premnoge rane, ki jih je povzročil diktatorski fašistični režim.

Tržaški mestni svet:

ODLOČNA OBSODBA FAŠISTIČNEGA ATENTATA

Na seji tržaškega občinskega sveta, ki je bila v ponedeljek, je župan Franzil odločno obsodil bombni atentat na prof. Carla Schiffrerja. Med govorom se je dr. Franzil tudi vprašal, ali hočejo zločinci s svojimi atentati potrditi »kleveto, da so vsi tržaški Italijani fašisti?« »Ali se hočejo — je nadaljeval župan — boriti proti osebi, ki v skladu z omiko tukajšnjega prebivalstva obsoja skrajneže in zagovarja stališče, da je treba demokratično zaščititi tudi manjšine?«

Zločinsko dejanje so obsodili številni drugi svetovalci, med njimi dr. Dekleva in dr. Simčič. Ta je ob tej priložnosti tudi omenil, kako so doslej ostali nekaznovani pobalini, ki so pred kratkim napadli slovenske dijake, ter je svet opozoril, da je bila v ul. Carducci, kjer ima ambulanto zobozdravnik

dr. Sardoč, razbita plošča z dvojezičnim napisom.

Atentat je v torek obsodil tudi tržaški pokrajinski svet. Na isti seji je svet z večino glasov odobril letošnji proračun, ki predvideva 350 milijonov državnega prispevka.

Zgonik:

PREDLOG NOVEGA GOSPODARSKEGA NAČRTA

Na seji občinskega sveta, ki je bila v soboto, so svetovalci najprej imenovali odbornika Stanislava Miliča za občinskega predstavnika v Šolskem patronatu. Zatem so odobrili pravilnik, ki določa pravice in dolžnosti oskrbnikov občinskih poslopij, kot so šole, otroški vrtci, zdravniške ambulante itd. Svet je sklenil odstopiti nekaj zemljišča ustanovi ANAS, ki je razširila trbiško cesto (bodočo avtno cesto). Sprejet je bil tudi predlog upravnega odbora, naj se vsem občinskim uslužbencem izplača po 10 tisoč lir na račun izboljškov, ki jih predvideva osnutek zakona, kateri čaka na odobritev parlamenta.

Na koncu je svet dalj časa razpravljal o predlogu gospodarskega načrta za leto 1962-63. Načrt predvideva med drugim gradnjo nove osnovne šole v Briščikih, gradnjo kopališča v Saležu, izboljšanje javne razsvetljave v vseh vaseh v občini, razširitev vodovodnega omrežja in popravilo občinskih poti. Izdatki za vsa ta dela bi znašali približno 50 milijonov lir.

Nabrežina:

OBČINSKI PRORAČUN ODOBREN

Na ponedeljkovi seji devinsko-nabrežinskega občinskega sveta so svetovalci na predlog župana Škerka obsodili fašistični bombni atentat na stanovanje prof. Carla Schiffrerja in sklenili, da mu s posebnim pismom izrazijo svojo solidarnost.

Nato se je nadaljevala razprava o letošnjem proračunu. K besedi se je najprej oglašil demokristjanski svetovalec dr. D. Rinaldini, ki je predloženi proračunski osnutek grajal, češ da si odbor dela utvarja, če misli, da bo država krila 40 milijonov primanjkljaja. Pripomnil je, da bi se dohodki lahko zvišali, če bi pregledali se znam plačevalcev družinskega davka. Predlagal je, naj se ustanovi posebna komisija za pravičnejše odmerjanje tega davka.

Na ta izvajanja sta zlasti odgovorila odbornik Markovič in svetovalec dr. Floridan. Prvi je poudaril, da je zahteva po državnem prispevku upravičena, ker vse prebivalstvo občine dnevno plačuje državi davke v najrazličnejših oblikah in zato je prav, če del tega denarja pride v občini, saj ta opravlja različne posle tudi za državno upravo. Dr. Floridan pa je poudaril, kako je iz predloženega proračuna razvidno, da se odbor zanima tudi za rešitev vprašanja strokovnega šolstva, kar zasluži pohvalo. Odločno pa je odklonil predlog dr. De Rinaldinija, naj bi upravo vrtcev prevzela ustanova ONAIR, češ da gre pri tem tudi za politično špekulacijo. Izvajanjem demokristjanskega prvaka o reviziji družinskega davka pa je očital dobršno mero demago-

gije, češ da samo na ta način se gotovo ne more rešiti vprašanje občinskega primanjkljaja. Začudil se je tudi, da je ta predlog prišel od svetovalca, ki sploh ne plačuje družinskega davka v devinsko-nabrežinski občini.

Končno je odbornik za finance Josip Terčon podrobno odgovoril svetovalcem, ki so posegli v razpravo. Poudaril je med drugim, da odbor odklanja predlog, naj bi upravo vrtcev prevzela druga ustanova, ker so starši povsem zadovoljni s sedanjim poslovanjem otroških vrtcev. Nato je naprosil svetovalce, naj odobrijo predloženi proračun, ki izkazuje 123 milijonov in 600 tisoč lir dohodkov ter 164 milijonov izdatkov, tako da znaša primanjkljaj 40 milijonov in 400 tisoč lir.

Proračun je bil zatem odobren s 13 glasovi svetovalcev Občinske liste, trije demokristjani pa so glasovali proti.

Beneška Slovenija

TORLAN

Neverjetno žalosten dogodek se je pripetil v nedeljo zvečer v Gorenjem Torlanu blizu Nem. Tam je prebival v eni izmed značilnih benečanskih bornih hiš 46-letni Bruno Pusič s svojo 77-letno materjo Kristino. Bil je priden delavec in je poleti hodil na delo tja proti Novari. Pred vojno je bil živahen in povsod priljubljen mladenič. Med vojno, leta 1944, je bil pridružen z italijanskim vojaškim oddelkom zavezniškimi armadam. Pri prodiranju proti severu je stopil na mino, ki ga je močno pretresla. Od tedaj ni bil več pravi. Zbolel je na umu in je po več mesecev prebil v umobolnici. Letos v januarju je prišel domov. Mater je izredno rad imel in je pridno delal, a je bil vedno bolj izgubljen.

V nedeljo je stopil v domačo krčmo na kozarec vina. Teta ga je prišla iskat in ga je z lepimi besedami kot otroka spravila domov. Z materjo sta povečerjala in se odpravila v zgornje prostore k počitku. Kaj se je ponoči zgodilo, nihče ne ve.

Naslednje jutro je sosed opazil širok curek krvi izpod kuhinjskih vrat. Poklicali so orožnike in domačega duhovna, ki so skozi okno vdrli v spalnico. Grozen prizor! Na tleh je ležala mati z zmečkano lobanjo, na postelji pa umobolni sin z razbito glavo. Sredi sobe so našli težak kamen, ves olepljen s strnjeno krvjo, vsepovsod pa mlake krvi, ki so pronicale v kuhinjo in na dvorišče.

Oblast je ugotovila, da je nesrečnež v napadu blaznosti ubil mater s kamnom, nato pa je še samega sebe končal na isti način.

To so strašne posledice vojne in revščine po naših vaseh. Bog se usmili nesrečne matere in še bolj nesrečnega sina!

KRNICE

Naselje Krnice spada pod občino Neme. Šteje več zaselkov in vasi, med temi tudi Prodajnico. Prav tukaj se je v petek zgodila nesreča, ki je pretresla vso okolico. Kot je znano, imajo naši ljudje tistih par bornih travnikov na strmih lazih. Seno morajo zato spravljati po žičnicah v dolino. Prav ena teh žičnic je postala smrtno usodna za 9-letnega šolarčka Di Betta. Po šolskem pouku se je fantek odpravil proti

ZA DEŽELO

Zadnja seja goriškega pokrajinskega odbora je bila posvečena razpravi o ustanovitvi samoupravne dežele Furlanije-Juljske krajine. Predvsem so odborniki izrazili trdno prepričanje, da je dežela potrebna iz političnih, socialnih in gospodarskih razlogov. Za goriško pokrajino pa se z ustanovitvijo dežele pojavijo še druga vprašanja, ki lahko koristijo ali škodujejo Gorici in njeni pokrajini. Najbolj pereč je vedno psihološki razlog, to se pravi, v koliko bosta Videm in Trst dovolila »Gorici dihati?«

Pokrajinski odbor je menda to zadrego dobro čutil in je zato predlagal vrsto točk, ki bi Gorici dale neko prednostno stališče v sklopu treh pokrajin dežele. V prvi je postavljena zahteva po poročnem volilnem sistemu v novi deželni zbor; v vsakem slučaju pa mora biti dano jamstvo, da bo Goriška zastopana vsaj z minimalnim šte-

vilom poslancev. Lepo se sliši tudi predlog, naj se obseg goriške pokrajine obnovi tako kot je bil leta 1920, to je, s priključitvijo okraja Červinjan in Chiopris. Število volivcev iz goriške pokrajine bi se potem znatno zvišalo.

Prav zadovoljiva zahteva, katero tudi mi podpišemo z obema rokama, pa je, naj postane Gorica glavno mesto nove dežele. Pokrajinski odbor utemljuje svojo željo, naj najmanjše mesto postane glavno mesto nove dežele s središčno lego Gorice med Trstom in Vidmom. Mi pa prav nič ne verjamemo v tako tenkočutnost sosedov na levi in desni.

PEVMA

V nedeljo zvečer smo poslušali po tržiškem slovenskem radiu oddajo »Obiski na Goriškem«. To pot je bila na sporedu naša vas z Oslavjem vred. Oddajo je zamislil in pripravil prof. Bednarik, kot že prej za Štmaver, Števerjan, Rupo in Vrh. Na trak je snemal in interjuval (Malko »Lahova«, organista, Gabrijelo Boškin, Hilarija Primožiča in Pepita Klanjščka) kronist Mitja Volčič. Oktet je pod vodstvom Franceta Valentinčiča zapel »Briško«. Naši ljudje in tudi sosedje so z zanimanjem poslušali, kaj pravijo domačini o sebi in svojem kraju. Kazalo bi, da bi režiser uredil razgovore tako, da bi bili malo bolj živahni in razgibani. Splošna sodba pa je, da so take radijske oddaje, ki iz prvega vira nudijo sliko naših vasi, prav poučne in tudi potrebne.

Ker smo že pri sliki naše vasi, bi radi pripomnili še zadevo glede našega pokopališča. Čas bi namreč že bil, da občina ugodno željam domačinov in občanarjev, kajti ti pokopujejo na farnem pokopališču svoj drage rajnike in morajo torej tudi imeti pri stvari glavno in odločilno besedo. Pokopališče, naš zadnji dom, si želimo imeti, kot se je že govorilo, na polju tam ob cesti, ki pelje čez nekdanje Fogarjevo, skoro v ravni smeri zadaj za današnjim pokopališčem. Neumestno bi bilo, ako bi prostor zanje iskali, kje tam proti »buži«, kjer je od rok in še ilovnat svet po vrhu.

PROSVETNI VEČER

V torek zvečer je predvajal Srečko Merlak iz Trsta dva barvna filma na sedežu Prosvete v Gorici. V prvem je kazal prirodne lepote s Plitvičkih jezer in okolice. V drugem barvnem filmu smo pa gledali domače navade iz Bohinjskega kota. Prav bi bilo, če bi prihodnjič kdo kazal tudi naše domače prirodne lepote, katere tudi malo kdo pozna.

RUPA

Ureditev vodovoda v naši vasi je praktično že dokončana. Rupenci smo zdaj zares lahko zadovoljni, ker nam je prihranjena precej časa in truda. Nekaj je pa še zmerom v vasi nerešenega, to je asfaltiranje ceste mimo hiš. Nujno je zato, da se tudi teh par sto metrov ceste skozi vas dokončno uredi.

Opozoriti moram na Poldičev zid, ki se vsako leto podere in spravlja v nevarnost promet na cesti. Ne bo šlo drugače, kot da se tukaj naredi betoniran zid in da se cesta nekoliko razširi in prilagodi vedno bolj

Iz Goriške

naraščajočemu prometu ter se odstrani nevarnost prometnih nesreč.

Vse te pomanjkljivosti opazi že vsakdo, ki ima vsaj malo odprte oči. Omenil bi pa še druge, ki so versko-moralne narave. Teh ne vidi vsak ali jih noče videti. Kako je z obiskom v cerkvi zlasti zdaj v velikonočnem času? Včasih je bilo v naši vasi v tem pogledu dosti na boljšem, danes je pa toliko kvarnih vplivov, zlasti s strani slabega časopisja, da je jo!

Kvarni vplivi se poznajo pa tudi v narodnem oziru. Vsi smo bili priče, kako so se obnašali naborniki letnika 1942-43. Še v letih ko ni bilo sedanje demokratične države, so fantje naborniki prepevali domače slovenske pesmi. Zdaj jih pa kar naenkrat ne znajo ali pa nočejo več peti. Nobena oblast bi jim ne zamerila, če bi se postavili kot slovenski naborniki, ki vršijo svojo državljansko dolžnost. Tako se pa samo osmešijo.

Čas bi že bil, da se tudi pri nas zbudi nekaj res moralno in narodno zavednih fantov, ki bi prekvasili vas in nas ne pustili v moreči slutnji, da versko in narodno propadamo.

Opazovalec

NARAVNE LEPOTE

V uradnem listu je izšel odlok prosvetnega ministra o varstvu prirodnih lepote vzdolž bregov Soče od Solkana do Farre. Odredba določa, da se ne sme postaviti v zračni črti sto metrov na obeh bregovih nikakšna stavba brez dovoljenja pokrajinske komisije za varstvo prirodnih lepote. V odseku od pevskega do ločniškega mosta sega ta pas le v širino petdeset metrov.

Ker smo že pri poglavju o lepotah naše Soče, ki so res kras goriške okolice, bi bilo umestno upoštevati, naj bi mestna občina poskrbela, da bi se po bregovih ne odmetavale smeti, posebno v okolici nad tako imenovanim »pilonom«. Seveda, ni še dovolj, da se na tistem mestu postavi tablica z napisom »Prepovedano odlaganje smeti«, marveč je treba tudi poskrbeti, da bi vse predmestje od Livade do Soče tudi imelo določen prostor za smetišče. Danes ljudje nimajo kam odlagati, ne rečemo smeti, ki jih lahko zakopljejo z gnojem vred v vrtove ali njive, toda kam naj odmečejo cele kupe konzervnih škatel, cunj in trdih odpadkov, če občina ne poskrbi za poseben prostor. Dokler se to ne zgodi, bodo ljudje še vedno primorani na skrivaj voziti odpadke na soške bregove.

URNIK TRGOVIN

Od 1. aprila do 30. septembra je v veljavi novi urnik trgovin za vse občine goriške pokrajine.

Pekarne so odprte od 6.30 do 12.30 in od 16. do 18. ure. Mlekarne od 6.30 do 12.30 in od 17. do 19.30. Trgovine s sadjem in zelenjavo od 8. ure do 12.30 in od 16. do 19.30. Mesnice so ob ponedeljkih zaprte. Ob nedeljah pa so odprte od 6.30 do 11. ure; vse ostale dneve pa od 6.30 do 13., le ob sobotah pa še popoldne od 16. do 20. ure. Ostale trgovine pa imajo urnik: od 8.30 do 12.30 in popoldne od 15.30 do 19.30

- Kanalška dolina

lazu, ker je vedel, da spravlja seno po žici v dol. V otroški lahkornosti se je obesil za kavelj žičnice, ki je prav tisti hip potegnila navzgor. Deček se je obupno držal, toda prav nad nekim prepodom so mu popustile moči in je telebnil v globino, kjer si je razbil glavo in obležal v mlaki krvi.

Malo minut po nesreči je prišel po stezi navzdol fantkov oče z bremenom na hrbtu. Ugledal je sinka z razbito glavo. Brž ga je zadel na ramo in hitel z njim domov. Sosedje so leteli po zdravnika, a bilo je že prepozno. Zdravnik je mogel ugotoviti le dečkovo smrt.

NJIVA

Prejšnji teden se je blizu Liščaca pripetila smrtna nesreča, katera tudi jasno kaže, kako bridko si mora naš človek doma služiti vsakdanji kruh. Zrtev nesreče je 32-letni sosed Guido Buttolo. Po kosilu je šel s ekat v smrekov gozd blizu doma. Lotil se je drevesa, ki je rastlo nad globokim prepodom. Ko se je deblo odlomilo od korenin, je zgrmelo proti prepadu in veje so potegnile za sabo tudi nesrečnega drvarja. Strmoglavil je z drevesom vred v trideset metrov globoko dno, kjer ga je še deblo pomečalo. Nekateri otroci, ki so se igrali v bližini, so zagnali krik. Pritekel je oče s sosedi, toda ko so ponesrečenca prinesli domov in še preden je prišel zdravnik, je ranjenec že izdihnil.

RAJBELJ

V našem svinčenem rudniku se je v ponedeljek spet pripetila nesreča. Rudar Henrik Černuta, star 49 let in doma s Strmca, je s tovariši kopal rovu. V bližini so drugi razstreljevali rudne žile z dinamitom. Nenadoma so se začele stene majati in rušiti. Rudarji so se naglo umaknili z nevarnega mesta, Črnuto je pa kamenje zasulo do prsi. Precej časa je trajalo, da so ponesrečenca povlekli iz ruševin. Rešili so mu sicer življenje, a revežu je strlo obe nogi. Prepeljali so ga v bolnišnico, a hoditi ne bo mogel več.

Ta nesreča je spet zbudila pomisleke, ali so varnostne naprave v rajbeljskem rudniku urejene ali pa je še vedno po starem, ko je bil rudar pri delu v stalni življenski nevarnosti.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Izšla je tretja številka „Mladike“

Tretja letošnja številka »Mladike« prinaša na vodni strani članek »Vsem, ki pišejo«, ki je bil napisan za praznik sv. Frančiška Saleškega, zavetnika časnika in pisateljev. V njem nepodpisani avtor poudarja dolžnost vsakega časnika in pisatelja, da ljubi resnico in pravico. Mislimo, da bi bilo dobro, te stvari čim večkrat ponoviti tudi za slovenske časnika in pisatelje.

Lev Detela je prispeval v to številko Mladike kratko novelo »Spokojnost v večeru«, ki je motivno zajeta iz povojnega dogajanja in prežeta z mračnim čustvom političnega in ideološkega maščevanja. Gre pravzaprav za psihološko skico stare ženske, ki bdi nad svojimi žalostnimi spomini in črpa pogum do nadaljnjega življenja iz trdne vere, da bo nekoč zmaga resnica. Skoda, da je Lev Detela ostal samo pri skici in da ni motiva bolj razvil.

Dorica Posavec — to ime je očiten psevdonim za avtorico, ki ni ravno začetnica — nadaljuje novelo »En dan življenja«. Napisana je živahno, vendar je vse dogajanje nekoliko preveč abstraktno, pa tudi okolje je čisto nedoločno. Objavljen je tudi prevod novele »Pilatova žena« Gertrude von Le Fort, ki se bo nadaljevala.

Pesmi objavlja Milena Merlak-Detela in Aleksej. Prva je objavila ciklus pesmi pod skupnim naslovom »Mrlič naše mladosti«. Njene pesmi napravijo močan vtis in so tudi formalno dobre ter napisane v izbranem jeziku. Tudi Aleksejeve pesmi so oblikovno in jezikovno že precej boljše, vendar pa so po motivih še nekoliko naivne, kot na primer pesem »Kočija«.

Izmed ostalih člankov naj omenimo le glavne: »Mešani zakoni«, ki ga je napisala Nataša Kalanova, »Preganjane Judov in razmerje Izraela do krščanstva«, katerega avtor je dr. Jakob Ukmar, »Dom v Gorici, simbol vztrajnosti, trdnosti in vere«, »Bolezni naših oči«, ki ga je napisal dr. Milan Starc, »Radio, film, gledališče« Marije Strekelj, »Po svetovnem prvenstvu v Zakopanih«, ki ga je napisal Sergij Pahor, in »Poslanstvo skavtstva v današnji družbi«, katerega avtor je Aleksander Možina.

Opozoriti moramo predvsem na tehtni prispevek dr. Jakoba Ukmara, v katerem odločno obsodi antisemitizem kot krščanstvu popolnoma nasprotno miselnost, kot okrutnost in zaslepljeno sovraštvo. »Antisemitskega gibanja, ki se je v zadnji vojni izredno silovito pojavilo, ne morejo opravičiti državni ali narodni interesi. Nasprotuje zdravim idejam človečnosti, nasprotuje vekotrajni besedi bož-

ji. Proč z rasizmom! Spoštujmo v človeku brata in božjo podobo. Ubijajmo zmote, ne pa ljudi«, piše dr. Ukmar.

Končno naj omenimo še prispevka »Aprilske šale v ljudskih izročilih« na Tržaškem ter »Iz kronike naših vasi«. Poleg raznih krajših prispevkov bodo posebno ugajale bralcem razne rubrike, kot je na primer humoristična rubrika »Odstavki«, katero piše Danilo Lovrečič, »Pisma Mladiki«, »Literarni razgovori« in »Za dobro voljo«. Končno ne smemo pozabiti omeniti, da se predstavlja revija s to številko v novi, prikupni zunanji opremi, ki sta jo oskrbela Edj Žerjal in Maja Pertotova. Linoreze na naslovni strani pa je izdelal Marino Kokorovec.

Sto let romana „Bedniki“

Dne 3. aprila je minilo 100 let, odkar je izšel prvi del znamenitega in monumentalnega romana »Les misérables« (»Bedniki«) Viktorja Hugoja. Takoj ob izidu je delo vzbudilo strastne polemike. Stoletnici tega romana je posvetila pariška revija »Europe« posebno številko s prispevki uglednih pisateljev in kritikov. Eden izmed njih je prispeval študijo o pariškem mestu v času, ko se dogaja v njem zgodba Hugojevega romana. Neki francoski literarni klub pa je izdal za 100-letnico novo kritično izdajo »Bednikov«.

KATOLISKA LITERARNA NAGRADA

V Parizu so pred kratkim podelili veliko nagrado za katoliško literaturo, katere znesek so letos podvojili po zaslugi društva katoliških pisateljev in revije »Ecclesia«. Znašala je 1000 novih frankov, to je okrog 126.000 lir. Dobil jo je Victor-Henri Deboud, profesor v Lyonu za svojo študijo o francoskem kiparstvu v srednjem veku. Enak znesek so podelili Claudeu Tresmontantu za njegovo delo o zgodovini krščanske filozofije.

Slovenski kritik o Spacalu

V ljubljanski Mali galeriji razstavlja te dni svoja dela v novi tehniki tržaški slikar Lojze Spacal. Kritik Janez Mesesnel je objavil v ljubljanskem »Delu« kritiko o razstavi, v kateri piše med drugim: »Vsa Spacalova umetnost je v znamenju nečesa posebnega: že njegova začetna olja iz faze simpatičnega »magičnega realizma«, potem trže obdelane kraške kompozicije, vzporedno s tem in še pozneje njegove grafike, zlasti lesorezi, nazadnje njegove »lesene plastike« in zdaj leseni koulagi. Povsod ali skoraj povsod zaznamo predvsem dvojje: upoštevanje slikarskega (ali »kiparskega«) materiala in močan dekorativen poudarek, ki pa redno samo podčrtava umetnostno tvorine in izpovedne komponente.«

Slovenski kritik potem omenja, da je Spacal sicer otrok Krasa, da pa se je osnovnemu materialu, v katerem so se izražale generacije kraških umetnikov, kiparjev, to je kamnu, temeljito izneveril. Na njegovo mesto je stopil les in če bi hoteli iz tega dejstva povleči kakšen zaključek, bi morali ugotoviti, da je pravzaprav skozi vso Spacalovo umetnost rasel les s svojo enkrat bolj, drugi manj prikrito snovnostjo in značilnostmi.

»Pri sedanjih svojih delih je zbral les kot sredstvo, toda ker ga dobro pozna, je gotovo računal tudi z njegovimi samostojnimi učinki. Te »lesne podobe«, so zato zanimive in originalne. Strukturo lesa, po večini preprelega ali vsaj razjednega od vode, sonca in vetra, je uporabil kot svojsko in v vsakem primeru originalno površino živahno in razčlenjeno, smiselno dekurirano in vključeno v posamezne kompozicijske enote. Toda ta element, po svojem dekorativnem bistvu neizpoveden, abstrakten, je uporabil skoraj naturalistično. Oklepanje originalnega materiala se pri teh podobah (in morda pri Spacalu sploh) veže na realen odnos do stvarnega sveta, do naravnih predlog.«

... Barve, s katerimi je prepočil lesne vložke na svojih podobah, so uporabljene enkrat skoro sim-

Pota moderne umetnosti

V pariškem Muzeju moderne umetnosti so zaključili razstavo, ki je bila odprta pod imenom »Comparaisons (Primerjave) 62« dva tedna in ki jo bodo sedaj prepeljali na Dunaj. Razstavo je priredil Salon Comparaisons, ki si je zadel nalogo, da pokaže na svojih mednarodnih razstavah vse težnje sodobne umetnosti. Ze osem let prireja podobne razstave, ki potujejo potem po svetu. Te razstave so pokazali v preteklih letih tudi v Mehiki, Vietnamu, Tajski in na Japonskem.

Izbira za razstavo opravi vsakokrat 20-člansko razsodišče. Le težko si mislimo nekaj bolj pestrega, saj vidimo razstavljeni »nedeljske« slikarje, informalne, surrealiste — ki jih je letos zastopal Salvador Dali s sliko »Dve mehki uri« — abstraktne, med katerimi je vzbudila pozornost lepa kompozicija Poljakova. Razstavili so pa tudi naturalisti, impresionisti, ekspresionisti, naivci, geometriki in končno najbolj prismsuknjeni — letristi.

Picasso in Braque sta prispevala kompozicije za steklena okna v novi tehniki, Picasso od zadaj osvetljeno »Damo s pahljačo«, Georges Braque »Ribe v skledi«. Med razstavljalci so bili tudi Japonci, Američani, Angleži in Rusi. Prav očarljive nedeljske slikarje so učinkovale osvežujoče med delno naravnost prismsuknjenimi stvarmi, ki so ustvarjene z delno res kar hipermoderno tehniko. Niki de Saint-Phalle slika tako, da strelja barve na platno iz pištole, drug slikar pljuske na platno steklenico petroleja. Spörr iz Švice pa naleplja na velike lesene plošče vse, kar mu pride pod roko: pepelnice, krožnike s češnjevimi koščicami, hlače, škatle, steklenice in copate. Spet drugi je razstavil stare oglasne deske z lepaki, ki jih je odtrgal v raznih plasteh.

Največje zanimanje so pa povzročili tako imenovani »letristični slikarji«, ki so razstavili žive umetnine, tako zlate ribice v poslikanem steklu, papige v kletkah, malo belo miš, ki se brez odmora vrti v poslikanem bobnu. Eden od teh umetnikov je hvalil svojo »fiziološko umetnost«, pri kateri slika s slino, drugi pa se je postavil s »sliko praznine«; v okviru namreč ni ničesar.

Obisk te nenavadne razstave je bil izreden, kar je neki kritik utemeljil s tem, da pod streho enega muzeja pač nikjer ni videti toliko zabavnih stvari na kupu.

ČRNSKI MISTERIJ V SPOLETU

Na festivalu dveh svetov v Spoletu bodo prvič izven Broadwaya igrali delo »Black nativity«. Nastopila bo skupina črnskih igralcev, pevcev in mimov, ki pripadajo dvema metodističnima cerkvenima občinama. »Black nativity« (»Črni božič«) predstavlja moderno cerkveno dramo z besedilom črnega pisatelja Langstona Hughesa in z glasbo, ki je vzeta iz črnskih duhovnih pesmi. Prvič so uprizorili to delo lani decembra v New Yorku.

»CE FASTU?«

V Vidmu je izdala Furlanska filološka družba 37. zvezek razširjenega in priljubljenega zbornika z naslovom »Ce fastu?« Vsebinske številke obravnava furlansko zgodovino in starozitnosti, sega pa tudi izven meja Furlanije. Sodelujejo tudi nemški in slovenski znanstveniki. Že v nekaterih prejšnjih zbornikih smo opazili prispevke Milka Matičetovega iz Ljubljane. V pričujočem zvezku je pa izšla razprava Nika Kureta o velikonočnih kresovih pri Slovencih (I fuochi di Pasqua presso gli Sloveni), ki obravnava snov o naših nekdanjih domačih nava-

Koncert operne glasbe

V TRŽAŠKEM AVDITORIJU

V soboto, 31. marca, je bil v tržaškem Avditoriju koncert operne glasbe v izvedbi Društva glasbenikov operno-simfoničnih orkestrrov Slovenije. Na njem so sodelovali simfonični orkester, mešani pevski zbor ter trije solisti: Ksenija Vidaličeva, Danilo Merlak in Miro Brajnik. Koncert je spretno in tenkočutno vodil Demetrij Zebre. Njegova zasluga je posrečena razdelitev koncertnega programa, ki sta ga tvorili dve zaključeni enoti. Koncert je namreč začela in zaključila celotna zasedba, orkester in zbor. Posrečen je bil tudi izbor opernih arij in zborov. Ti niso bili nikaka novost, temveč so več ali manj znani vsem ljubiteljem resne glasbe in spadajo v železni repertoar opernih gledališč; nekatere teh opernih odlomkov smo že slišali v izvedbi istih umetnikov ali ansamblov. Tudi skladatelji so sama znana imena s področja glasbene umetnosti, od najbolj znanih italijanskih operistov do sloviti ruskih skladateljev. A ljubljanski umetniki so tem umetninam dahnili življenje, dušo in zalet, kar je bistvo umetnosti in poslednji njen cilj. Pohvale so vredni vsi: pevski zbor, zlit, uravnotežen in discipliniran, šola in darovitost solistov od sopranistke Ksenije Vidaličeve in dobro razpoloženega basista Danila Merlaka do Mira Brajnika s lahkotnim, toplim in prijetno barvanim tenorjem, ter prožen in vigran orkester. Jasno je, da tak orkester in zbor ne spadata na tako majhen oder, kot je v Avditoriju, ki nujno zavira naraven razmah tako bogate in številne zasedbe. To je verjetno tudi vzrok majhni ohlapnosti in komaj opaznim netočnostim v izvajanju.

GOSPODARSTVO

Božnaš razmerje 6 : 12 : 9?

Nepoučenemu bralcu so zgornje številke nerazumljive, napredni kmetovalec pa ve da je s tem razmerjem števil izražena oblika nekega sestavljenega umetnega gnojila, ki vsebuje 6% dušika, 12% fosforne kisline in 9% kalija.

Sestavljena umetna gnojila imajo najrazličnejše sestavinske oblike. V nekaterih prevladuje ena snov, v drugih pa druga. Proizvajalec umetnega gnojila ga tako sestavi, kot bi najbolje ustrezalo potrebam rastline, kateri hočemo gnojiti. Potrebe posameznih kulturnih rastlin pa so zelo različne in zato bi morala biti različna tudi gnojila. Če pa bi hoteli sestaviti umetna gnojila, ki bi vsaki kulturni rastlini najbolj ustrezala, bi morali imeti celo vrsto gnojil, kar bi oviralo proizvodnjo in razdelitev, zaradi česar bi se uporaba umetnih gnojil ne mogla tako razširiti in poglobiti, kot se dogaja v današnjem kmetijstvu.

Uporaba umetnih gnojil pa se širi in poglablja po vsem svetu. V nekaterih državah celo zelo hitro. V ZDA se potrošnja umetnih gnojil letno poveča za približno 3%. Ta

odstotek sam na sebi je sicer najhen, a predstavlja mnogo, ker je uporaba visoka.

V sestavi umetnih gnojil so v zadnjih letih nastale precejšnje spremembe. Pred nekaj desetletji so v Italiji gnojili skoraj izključno s fosforno kislino in prav malo z dušikom, še manj pa s kalijem. V srednji Evropi so gnojili največ s kalijevo soljo, mnogo manj s fosforno kislino. Danes pa prevladuje po vsem svetu težnja, da se gnoji največ z dušikom. Če v naslovni obliki nadomestimo 6 z 1 in sorazmerno tudi ostali dve številki, dobimo obliko 1 : 2 : 1,5, kar pomeni, da je v gnojilu na vsak kg dušika po 2 kg fosforove kisline in poldrug kg kalija. Obe naslednji številki sta višji kot prva. V zadnjih letih so se navedene številke znatno spremenile in danes je najvišja prva, tista, ki v sestavljenem umetnem gnojilu predstavlja odstotek dušika, zred 10-15 leti je veljala za ZDA oblika 1 : 2,1 : 1, danes pa 1 : 0,9 : 0,8. To pomeni, da porabijo v ZDA danes največ dušika. Isto pot gre tudi Italija, kjer se je v zadnjih letih razvila močna industrija umetnega dušika. V umetnih gnojilih pa je dušik še vedno najdražja snov. Podoben pojav je danes v prehrani. Ljudje hočejo uživati predvsem beljakovine - proteine, in to živalskega izvora, zaradi česar se dviga povpraševanje po mesu. Bistvena vsebina beljakovin pa je dušik, tako da z večjo porabo dušika za gnojenje ustvarjamo večje količine beljakovin v prehrani.

Italija in vino

Italija in Francija si delita prvo in drugo mesto med pridelovalci vina na vsem svetu. V bodoče bo brez dvoma prvo mesto pripadlo Italiji, ker bo skoraj gotovo odpadla proizvodnja iz Alžirije, ker to proizvodnjo danes smatrajo za francosko. Tako italijanska kot francoska proizvodnja prekašata letno količino 50 milijonov hl.

Ves italijanski pridelek vina lahko razdelimo v dve skupini, in sicer v skupino tipičnih vin in v navadno vino. Količinsko prevladujejo navadna vina, čeprav je pri znanih 117 tipičnih vin, od katerih jih je 16 samo v Piemontu. Med tipična vina spadajo med drugim vermut iz Torina, Marsala iz Trapanija in Palermo, potem različni moškati, burgundci (pinot) itd. Kar se jako sti vina tiče, kažejo največ stopinj Maliganda vina z juga in otokov. Po jakosti sledijo vina goriških Brd in obronkov iz Brd v ravnino. V teh krajih marsikatero leto beležijo prave rekorde, kot n. pr. letos, ko so bila ugotovljena vina s 16 in s celo 17 stopinj Maliganda. Take odstotke dajejo odbrani kultivarji na zmerno opočinah tleh. Za našimi vini pridejo po jakosti na vrsto vina iz Piemonta. Ostala italijanska vina pa so šibka in v velikem trikotu Padske ravnine dosežejo prav redko 10 stopinj Maliganda; večkrat samo 8 ali pa še celo manj.

V zunanji trgovini zavzema prvo mesto Francija, ki izvozi letno nekaj nad 2,5 milijona hl vina, večinoma šampanjca. Italija izvozi letno okoli 2 milijona hl, od katerih 25-30.000 hl šumečih vin in okoli 350.000 hl vermuta. Največ italijanskega vina gre v Švico in v Zap. Nemčijo. Notranja potrošnja vina v Italiji se nekoliko dviga in mogoče se bo še bolj, ko bo med državljanom prodrla zavest, da je v prodaji izključno le tako vino, ki je bilo napravljeno iz jagod.

Dobri izgledi za svilode

Industrija izdeluje vedno več in lepših vlaken za perilo in obleko, a kljub temu se je zadnje leto tudi naravna svila prav dobro odrezala. Opaža se, da ljudje še nadalje cenijo dobre lastnosti prave svile in radi kupujejo mnoge predmete iz naravne svile.

V Italiji se je reja sviloprejk skrcila na komaj 1/5 količine iz ugodnih let, a bo verjetno letos zopet nekoliko narastla. Medtem ko so v prejšnjih letih prodajali svilode po 700, 600 in celo po 500 lir za kg, predvidevajo letos ceno 1000 lir za kg svežih zapredkov in na podlagi te cene sklepajo pogodbe že sedaj, ko murva še ni niti ozelenela.

Rejo sviloprejk so v Italiji v zadnjih letih znatno izboljšali. Predvsem so že mnogo prejšnjih murv nadomestili z japonsko sorto kokusó. Zamenjali pa so tudi seme in danes gojijo že skoraj 100% samo japonske pasmo belih križancev, ki dajejo povprečno po 93 kg svežih zapredkov iz vsake onče semena.

Zal je naše kmetijstvo oziroma gospodinjstvo že skoraj popolnoma izključeno iz te domače industrije, medtem ko bodo v sosedni videmski pokrajini in v okolici Trevisa gojili več onč kot lansko leto. Reja sviloprejk v Slovenskem Primorju (Jugoslavija) je sicer živa, a do posebnega procvita ne bo več prišla.

Naročnike, ki niso še poravnali naročnine, opozarjamo, naj to stori čimprej. Poravnajo jo lahko ali na upravnici ali po poštni položnici, ki jo dobe na vsakem poštnem uradu.

Uprava

K D O

bo nabral največ točk?

(3. ugankarski natečaj NOVEGA LISTA z nagradami)

SKRITE KRIZANKE
(Vsaka križanka 5 točk)

Združili smo tri križanke hkrati in izbrati morate, katera definicija odgovarja prvi, katera drugi in katera tretji. 1. a) Zelo škodljiva snov, b) cerkveni praznik, c) nosi roge, 2. a) del pohištva, b) čok za sekanje drv, c) izdelek iz ilovice, 3. a) drevesni sad, b) ime neke tržaške mladinske revije, c) meč posebne vrste, 4. a) staro gledališče, b) cesta v mestu, c) sveta podoba, 5. a) nasprotno od zmage, b) dimnata rastlina, c) mesto ob Nadiži.

	1	2	3	4	5
1					
2					
3					
4					
5					

SKRITI RAČUNI
(Vsak račun 5 točk)

a) E + F = A
+ + +
A + D = B
= = =
D + G = EC

b) A E M × N 5
E M N 6
M O 6 O
E A A M O

Če pravilno izbereš za črke odgovarjajoče številke, se bo račun dobro rešil.

SKRITI PREGOVORI
(Vsaka rešitev 5 točk)

1. (a-b) + c + (d-e) + (f-g) + (h-i) + (j-k) + (l-m) + (n-o) + p + (r-s) + (t-u) + v + z + (x-y) = X

a = vodna vila v grškem bajeslovju, b = ime italijanske književnice Negri, c = bolečina, d = vrhnje žensko oblačilo, e = človeku najbolj podobna žival, f = mrhovinar, g = poganjek, h = čuvar, i = sij, j = kruti rimski cesar, k = Hercegovac, l = preprosto ležišče, m = beograjsko sindikalno glasilo, n = privid, o = čir, p = pomladanski mesec, r = izdaja bankovcev, s = poslanstvo, t = glasbena drama, u = daljše časovno razdobje, v = poateg z rezilom, z = čutilo voja, x = tesno se prilagajoča pletenina, y = ime slikarja Debenjaka, X = misel grškega basnopisca Ezopa.

2. (a-b) + c-d + e + f + g + (h-i) + (j-k) + (l-m) + (n-o) + p + (r-s) + t + u + (v-z) = X

a = maska, b = slap Savinje pod Okrešljem, c = večje mesto v Estoniji, d = poseben položaj v šahovski igri, e = nepovrnen znesek, f = znamka italijanskih kamionov, g = pijača starih Slovanov, h = bralec, i = človek, ki s svojim življenjem jamči za kaj, j = jugoslovansko obmorsko mesto, k = francoski naturalistični pisatelj, l = glavno mesto sultanata Omana v Arabiji, m = električna morskara riba, n = doslužen vojak, o = primorska črnina, p = podoba, r = Turek, s = starejši slovenski pesnik, t = veletok v Italiji, u = znanost, v = častni naslov, z = veliko mesto v Rusiji, X = misel švedskega pisatelja Ekstroema.

KONEC NATEČAJA

Vse reševalce naprošamo, naj rešitve pošljejo do 19. aprila

R. B.

Peta usode

6

»Že odhajaš, Rajko? Saj si še ves premočen, odkar si prišel od gozdarjevih.« je skrbno svarila sina gospa Prašnikova. Sin se je pa le nasmehnil:

»Sem se že preoblekel, mati, in končno je vseeno, če pojdem zdaj ali jutri h gospodu Lipiču, saj dež že tako ne bo ponehal.«

»Obleci vsaj plašč! Poslušaj, kako pljuška zunaj.« Pomenljivo ga je pogledala in vprašala: »Povej mi, kaj misliš o Dragici?«

Njegov obraz se je za spoznanje pordečil. »Kaj naj mislim, saj že tako veš. Ljubezniva deklica je in zelo.« S temi besedami je hotel mater odpraviti. Ni mu še bilo na tem, da bi materi povedal, da se je že skoraj zaročil z Dragico. Šlo mu je nekaj drugega po glavi in bi rad zadevo uredil. Zato je ubral pot proti tovarnarjevi vili.

Dež je tako lil, da je bil kar vesel, ko je prišel na cilj.

Prijazna služkinja mu je odprla.

»Želite govoriti z gospodom Lipičem?«

»Da — prosim. Moje ime je — Rajko Prašnik.«

»Prosim, odložite, gospod vas že pričakuje.« Nehote je gledal za služkinjo, tako zelo je bila podobna Dragici.

»Lepo je, da ste držali besedo,« ga je zbudil tovarnar iz premišljevanja. »Pa še pri takšnem nalivu... saj bi lahko počakali, da mine.«

Rajko je odkimal: »Saj bi ne imelo pomena, ker bo tudi jutri deževalo. Sicer pa, če se človek za nekaj odloči, mora izvršiti brez odlašanja.«

»Zelo pametno stališče,« je odgovoril gospod Lipič. »Toda tu se ne bova pogovarjala, prosim.« Ko sta se usedla v tovarnarjevi pisarni, je Rajko nekaj časa molčal, potem pa je prišel takoj na dan: »Prepričan sem, da bom v vašem podjetju našel ustrezno mesto. Zato sem prišel.«

Lipiču je ugajal ta kratki in točni način brez praznih besed. Nasmehnil se je ter

prijazno rekel: »Tudi jaz sem prepričan, da vam bo službeno mesto ugajalo. Ouredil bom, da boste zaposleni v načrtnem uradu. Delo z načrti je vedno bolj zanimivo kot njih izpeljava.«

»Prav hvaležen sem vam, gospod Lipič. V meni boste imeli dobrega sodelavca.«

»No, če je dobra volja, je že polovico doseženega. Ostalo bo prišlo samo po sebi.« Ponudil je Rajku desnico: »V znak dobrega sodelovanja in ker sva oba iz istega kraja. Tu imam sicer samo poletno bivališče, a se čutim tukaj kot doma.«

Besede so bile kar všeč mlademu inženirju.

»Naša dolina je zares lepa. Šele daleč od doma sem prav občutil to resnico.«

»To boste občutili tudi, ko boste zaposleni pri meni.«

»Saj ni tako daleč. Od časa do časa bom le mogel obiskati Tiho dolino.«

»Seveda, pa še zelo pogosto.«

Rajko je molčal. Misli so mu spet romale k Dragici. Kako bo srečna, ko jo bo obiskoval.

»Službo lahko nastopite, kadar vam je všeč. Rad bi videl, da čimprej, ker manjkajo nekatere moči,« je zaključil tovarnar.

»Jutri zjutraj bom odpotoval, gospod Lipič. Stanovanje bom že kje dobil.«

»Povejte tudi to načelniku osebja; on vam bo gotovo kaj našel.«

»Hvala lepa.« se je Rajko poslovil in je zapustil vilo, ne da bi se zmisлил na gospodično Ani.

Ona pa je mislila nanj. Videla ga je, ko je prihajal v vilo in je preudarjala, s kakšno pretvezo bi potrkala na vrata pisarne. Ničesar pametnega si ni domislila, vendar si je pripravila točen načrt.

Zunaj je še močno deževalo, ko se je preoblekla. Hotela je na vsak način dohiteti mladega inženirja in ga nagovoriti. Bo že tako uredila, da se bo zdela, kot da ga

je slučajno srečala. Dolgo ga ni iskala. Slutila je, da ga bo dohitela pri bregu. Res je ugledala Rajka, ki je stal spodaj ob reki. Premišljala je, kako bi se mu približala. Vse njene misli so bile pri njem. Rajko ni niti slišal njenih korakov, ker je reka šumela in je še veter začel tuliti. Inženir je strmel v vrtince, ki so odnašali zemljo in valili že tudi hlode po strugi. Morda bodo kmalu začeli tudi hiše rušiti.

Ko je obrnil glavo navzgor proti strugi, je z grozo opazil človeka, ki je v vodi obupno otepal, da bi zgrabil za kaj trdnega.

»Ani!« je od nekod zaslišal preplašen krik, ki je prevpil šumenje dežja in vode. Ne da bi pomislil, je inženir stekel proti vodi. Spotoma je vrgel plašč s sebe in je skočil v vodo. Že se je približal Ani, ki je z zadnjimi silami krilila z rokami. Zdaj ji je zmanjkalo moči. Voda jo je odnašala. Krepko je plaval za njo. Dosegel jo je. Pljuča so mu hotela počiti. Vendar je še z zadnjimi močmi zgrabil potapljačo in jo potiskal k bregu. Začutil je tla pod nogami. Izčrpan je bil. Glava mu je že omahovala.

Še trenutek... kot v polsnu je slišal Lipiča:

»V zadnjem hipu ste preprečili nesrečo. K sreči, da sem šel za vami.« Težko je so pel. »Ani, za božjo voljo, kaj ti je vendar?« V tem trenutku je pozabil na vse, kar je bilo med njim in ženo ter to njeno hčerko. Sklonil se je nad njo in kar olajšano je vzdihnil, ko je odprla oči in se je boječe nasmehnila.

Rajko je tudi prišel k sebi in je stopil k tovarnarju.

»Pomagajte! Hčerka ne more tukaj ležati. Predvsem se mora preobleči.«

»O, saj mi ni nič več, gospod Prašnik,« se je oglasila Ani in je vstala. Ljubeznivo je gledala svojega rešitelja. »Brez vas bi ne bila več med živimi. Kako naj se vam zahvalim?«

»Ne, nikar se ne branite.« se je tovarnar vmešal, ko je Rajko naredil kretnjo, kot da mu ni mar zahvale. »Zdi se vam, kot da ste storili samo svojo dolžnost.«

(Dalje)

Posvetilo se mu je, da imajo tudi njega za begunca, za človeka, ki je pobegnil iz sveta njihovih sovražnikov in se zatekel k njim.

Pomislil je, kako naj starcu pojasni pomoto. Na kratko, s presledki, v katerih se je skušal spomniti primerne latinske besede, mu je razložil usodo odprave »Liberty« in orisal svet, iz katerega se je rešila. Starec se je sicer začudil, vendar pa ne tako, kot je Krushnik pričakoval. Očitno je bilo, da se je predstav o odpravi, ki se je zdela Krushniku in njegovim tovarišem fantastična, čisto naravno skladala z njegovo predstavo o svetu in vesoljstvu. Vendar ni več prikrival svojega veselja. Spet je priklinal dekle in začela se je cela gostija. Drugi možje najbrž še niso doumeli, za kaj gre, vendar so zdaj vedeli, da se jim od tujca ni treba ničesar bati, in so se veselili tudi oni.

Med banketom, kot je Krushnik sam pri sebi imenoval čudno gostijo v votlini sredi gorovja, je skušal še kaj več zvedeti od starega poglavarja. Toda zgodba, ki mu jo je oni pripovedoval v svoji čudni latinščini, je bila tako fantastična, da je Krushnik dvomil, da jo je pravilno razumel. Iz nje je sledilo, da se je že pred 522 leti zatekel iz sveta zunaj v to gorovje. S seboj je odpeljal svojo družino in še majhno skupino drugih ljudi, ki so se ime-

Povzatek iz vesolja

E. Z.

27.

novali »kristjane«. To bi kazalo, da ni šlo za beg kakega plemena, ki se je skušalo rešiti pred rasnim preganjanjem, ampak za skupino ljudi, ki se je odločila za umik v gorsko samoto iz idejnih, verskih razlogov, je razmišljal Krushnik. Na misel so mu prišli nekdanji Mormoni. Potemtakem oni »drugi« niso bili kristjani. To se je skladalo z rezultati, do katerih so prišli na »Liberty« z analizo radijskih oddaj z Zemlje. Kakšna je torej miselnost tistih ljudi, kakšno ideologijo so si ustvarili, v kaj verujejo? Neko ideologijo vsekakor morajo imeti, saj si ni mogoče misliti, da bi bil njihov idejni svet povsem okrnjen, tudi če so se odpovedali krščanstvu. Iz vseh kotičkov spomina je strgal skupaj ostanke svojega nekdanjega znanja latinščine in zastavljal starcu vprašanje za vprašanjem, vendar si je iz posameznih kamenčkov njegovih odgovorov le težko sestavljal mozaik določene predstave o tem človeštvu tam zunaj.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

O LETOŠNJI KOLESARSKI SEZONI V EVROPI

Van Looy brez tekmecev!

Svetovni kolesarski prvak Belgijec Rik Van Looy se namerava letos udeležiti vseh pomembnejših dirk in upa, da bo dosegel vrsto zmag. Vsi strokovnjaki soglasno trde, da je Van Looy trenutno nepremagljiv na ravninskih dirkah. Letos je že zmagal na etapni dirki po Sardiniji, kjer je bil njegov resni tekmelec le Italijan Ronchini. Po uspešnem nastopu v etapni dirki Pariz-Nica (zmagal je Planckaert, kateremu je pomagal prav Rik Van Looy) in ne preveč blesteči dirki Milano-Sanremo (vsi so tekmovali proti svetovnemu prvaku) je Rik Van Looy prepričljivo zmagal v dveh do zdaj najpomembnejših belgijskih dirkah: Gand-Weghem in dirka po Flandriji. Čeprav so se proti njemu združili vsi ostali kolesarji, je Van Looy z lahkoto zapustil glavino in obakrat dosegel s precejšnjim naskokom sam na cilj. Rik Van Looy nastopa v zelo močni ekipi, sestavljeni iz izkušenih in hitrih kolesarjev, ki ga molče poslušajo in ubogajo. Ti so Planckaert, Schröders, Sorgeloos, Post in Van Tongerloo ter Foré, Van Daele, Van Geneugden, Impanis, Desmet, Baeens, Van Est, Borra, Vandecasteyne in Zilverberg. Ni postave na svetu, ki bi bila močnejša od ekipe Faema. Med dirko postavlja Van Looy svoje kolesarje na prava mesta, v določenem trenutku pa prevzame sam iniciativo, ki se skoraj vedno zaključuje z zmago. Le v letošnji dirki Milano-Sanremo so drugi imeli glavno besedo in tako je Van Looy, potem ko so ga obkolili z vseh strani, položil orožje. Maščeval pa se je v naslednjih dveh tekmah v Belgiji, kjer je dosegel dve pomembni zmagi.

Kakšne načrte ima Van Looy? Ker rad zasluži, tekmuje tudi na dirkališčih, zlasti v šestdnevni tekmi, na katerih skoraj vedno doseže končno zmago in s tem lahko vloži v banko precejšnjo vsoto denarja. Van Looy je že leta 1959 dosegel vrsto zmag v začetku kolesarske sezone (dirka po Sardiniji, po Vzhodu in po Flandriji) in nato nadaljeval svojo zmagoslavno pot. Letos upa, da se bo to ponovilo. Posebno pri srcu mu je dirka »Valonska pušica«, računa, da bo zmagal tudi na dirki Liege-Bastogne-Liege. Nastopil bo nadalje na znanih etapnih dirkah Giro d'Italia in Tour de France. Najvažnejša je zanj seveda dirka za svetovno prvenstvo. Van Looy meni, da so njegovi resni nasprotniki le naslednji kolesarji: Anquetil, Poulidor, Van Nitsen in De Cabooter.

Belgijci so tudi letos najboljši kolesarji. Daems, Molenaers in Proost so osvojili prva tri mesta v znani dirki Milano-Sanremo. Vanderberghen je bil prvi v znani dirki V.N. Monaka; zmage so pa dosegli tudi nekateri še malo znani belgijski kolesarji, kot n. pr. Rentmeester (Kurne-Bruxelles-Kurne), De Middelsteir (Het Volk), Van Vaerenbergh (dirka po flamskih pokrajinah) ter Hermans (Hesbaye). Belgijskih ekip je kar precej in vse so zelo močne. To velja zlasti za ekipo Van Stenberg (Van Stenberg, Wouters, Janssens in Joosen) in Groene-Leeuw (De Middelsteir, Claes, Damulder, Vannitsen in Nemec - Junkermann). Dobre so tudi postave Mann (Kerkhove, Luyten, Van Est in Meuleman) in Libertas (Damen in Vlaeyen). Ne smemo prezreti dejstva, da precej belgijskih kolesarjev tekmuje v italijanskih ekipah. Za ekipo Carpano nastopajo: Van Aerde, Molenaers, Proost in Couvreur, za postavbo Philco nastopajo Daems in Hoevenaers itd.

Nekdanji vrhunski italijanski kolesarji so v zadnjem času skoraj popolnoma odpovedali. Med tem časom pa so se pojavila nekatera nova imena, ki dobro obetajo. Najbolj zanimiv italijanski kolesar je sedaj mladi in bojeviti Ballelli, ki je bil že na tem, da zmaga v drki Milano-Sanremo (Daems ga je dohitel le na koncu). Ballelli se je zato maščeval s prepričljivo zmago v dirki Nica-Genova. Ballelli je zmagal tudi dve etapi v dirki po Sardiniji. Drug dober italijanski kolesar je Carlesi, ki je zmagal eno etapo v dirki po Sardiniji in uspešno zaključil tekmi Sassari-Cagliari ter v N.V. Rimaggio. Zatem je treba omeniti Sartija (dirka po Kalabriji in Kriterium Cotignola). Balmamion pa je bil prvi v dirki Milano-Torino in Ciampi v dirki po Kampanji. Castno sta se izkazala še Ronchini in Adorni.

Italija ima kar enajst ekip, ki jih sestavljajo skoraj sami italijanski kolesarji. Najmočnejša ekipa je Carpano, ki jo zastopajo Ballelli, Defilippis, Balmamion in Conterno ter štirje Belgijci. Zelo močna ekipa je tudi Philco, ki je osvojila več pomembnih zmag. Za Philco tekmujejo: Belgijca Daems in Hoevenaers ter Italijani Carlesi, Ciampi, Adorni in Brugnam. Odlikovala se je tudi ekipa Ghigi, za katero nastopajo Ronchini, Sarti in Baffi. Za to postavbo tekmujejo tudi odlični Spanci Suarez, Soler in Galdeano. Dobro postavbo ima Gazzola (Luksemburžan Gaul, Švicar Moresi ter Italijani Sabbadin, Bruni, Cestari in Magni). Od ostalih ekip omenimo le njihove najboljše kolesarje: Moschetti in Nencinija in Pambianca; Legnano Battistini, Massignana in Fontano; Molteni Zamboni, Chiodinija in De Rossa; S. Pellegrino Bona, Fontano in Moserija; Rossi Ciollia, Giustija in Ranuccia; Atala Tacconerija; Torpado Favera, Giustija in Liviera.

Francozi so se letos sprli z Italijani in zato se niso udeležili italijanskih dirk. Francozom ni pogodu način, kako Italijani prirejajo tekmovanja in vabijo tekmovalce. V največji dosedanj francoski dirki je zmagal Groussard, medtem ko je Poulidor zmagal v dirki Ronda Brignoles. Dve zmagi sta dosegla Darrigade (Ronda Carneval) in Anastasi (Ronda Aix en Provence). V V.N. Monaka je bil prvi Fournier, medtem ko je v V.N. Cannesa zmagal Nemec Altig.

Katere so francoske ekipe? Najmočnejša je ekipa St. Raphael-Helyett, ki se lahko kosa s Faemo. Francosko ekipo sestavljajo: Anquetil, Annaert, Everaert, Graczkv, Stablinski, Nemec Altig ter Nizozemci De Roo, Geldermans in Stalker. Za to ekipo tekmuje tudi Anglez Elliot. Druga po moči je Mercier, za katero nastopajo Poulidor, Gainche, Beuffeuil, Cazala in Belgijci Aerenhouts, Schils ter Vanderberghen. Andre Darrigade tekmuje za ekipo Leroux-Gitane. Z njim sodelujejo Forestier, Nedellec, Novak, angleški vztrajni kolesar Simpson, Nizozemec De Haan in Nemec Wolfshohl. Močne ekipe so še Liberia (Anglade, De Cabooter, Delberghe, Milesi in Van Vaerenbergh), Pelforth-Sauvage (Fournier, Lefebre, Groussard, Mahe in Vermeulin), Peugeot (Ceram, Picot, Pipelin, Le Menne, Schoubben) in Margnat (Anastasi, Bouvet, Ducard in Novales).

Spanci so letos dobro začeli sezono, kar velja zlasti za mladega Manzana, ki je zmagal v več dirkah (Monaco - Mont Agel, V.N. Antibes, V.N. Sigrand in Bordeaux - Saintes). Bahamontes je porazil Manzana v tekmi Vzpon Mont Faron. Pomembni zmagi

sta dosegla Momene (dirka po Andaluziji) in Manzanque (dirka po Vzhodu).

Spanci tekmujejo za ekipo Ghigi ter za postavi Ferrys (Perez Frances in San Emetrerio) in Kas (Segu, Gabica in Morales).

Nemci in Nizozemci nastopajo v različnih postavah, kar velja tudi za ostale kolesarje drugih manjših držav.

Poleg dirke za svetovno prvenstvo (2. septembra v Salò, Italija) in etapnih dirk Giro d'Italia (18. maja od 9. junija) in Tour de France (24. junija do 15. julija) so letos na sporedu tele pomembnejše dirke. Ta mesec bo več važnih dirk v Belgiji in Italiji. Omeniti je treba tudi znano dirko Pariz-Roubaix in etapne dirke po Spaniji, Nemčiji in Belgiji. Maja meseca bo v Franciji precej dirk, in sicer: V.N. Peugeot, Kriterium Polymultipliée, 4 dni Dunkerque in V.N. Midi Libre. V Belgiji bodo naslednje dirke: Liege-Bastogne-Liege in Valonska pušica, v Italiji dirka po Romagni in v Švici dirka za prvenstvo Zürich. d. t.

Iz kulturnega življenja

GRŠKA IN JUDOVSKA KULTURA — ISTEGA IZVORA?

Prof. Cyrus Gordon z ameriške univerze Brandeis je postavil tezo, da izvirata stara grška in izraelska kultura iz istega semitskega vira. Do tega zaključka je prišel na osnovi dveh arheoloških odkritij o jeziku, ki so ga v davnem času, to je v dobi kulture Minos, govorili na Kreti. Po mnenju profesorja Gordona sta ti odkritji celo važnejši za zgodovinarje, kakor pa rokopisni svitki z Mrtvega morja.

Profesor Cyrus Gordon vodi študijsko sekcijo za sredozemske kulture na univerzi Brandeis ter se je udeležil že številnih raziskovalnih arheoloških odprav na Bližnjem vzhodu. Leta 1957 je vzbudil pozornost znanstvenih krogov po vsem svetu s študijo, v kateri je dokazoval, da so nekateri starodavni napisi, ki so jih našli na Kreti, semitskega izvora. Zdej je naznanil, da je prišel do spoznanja, da je ta nekdanji jezik, ki so ga govorili na Kreti, feničanski. Feničani so bili semitski narod morjeplovcev, ki so odigrali zelo važno vlogo na Sredozemlju. Na osnovi tega odkritja je razvojal profesor Gordon tudi jezik dobe minos na Kreti. Tudi ta jezik je feničanskega izvora, čeprav so napisi v grški abecedi. Mnogi učenjaki so doslej menili, da teh napisov ne bo mogoče nikoli razvozlati. Ti dve odkritji jasno dokazujeta, kot pravi profesor Gordon, da so bili Feničani na Kreti pred Grki. Grška in judovska kultura sta tako veji z istega kulturnega debla. To deblo je predstavljala kultura, ki je v minojski dobi obsegala vse vzhodno Sredozemlje, od Grčije do Palestine. Po mnenju učenjakov je trajala okrog 3500 let, približno do leta 1100 pred Kristusom. Po tej tezi profesorja Gordona je torej teorija, češ da sta se grška in judovska kultura razvijali neodvisno druga od druge, napačna.

ŽENA IN DOM

UPORABA LIMONE V RAZLIČNE NAMENE

Ste se morda že kdaj vprašale, zakaj vse nam služi ta sadež? Odgovorov je mnogo, ker limono zaradi njenih dobrih lastnosti lahko uporabimo v najrazličnejše namene; bodisi, da izkoristimo njen sok, kakor tudi njeno lupino.

Ugotovljeno je, da vsebuje limona mnogo vitamina C. Ta je eden glavnih vitaminov, ki jih potrebuje naše telo. Pomanjkanje vitamina C povzroča hudo bolezen škorbut; a tudi slabokrvnost, zobna krvavitev in spomladanska utrujenost so lahko posledice pomanjkanja omenjenega vitamina. O »spomladanski utrujenosti« govorimo zato, ker jo občutimo predvsem spomladi, ker smo v zimskih mesecih uživali premalo tega vitamina. Da se izognemo omenjenim nevarnostim, skušajmo dati našemu telesu zadostno količino vitamina C, ki ga dobimo, kot smo že rekli, največ v limoni.

Limona ugodno deluje tudi na kožo, ker jo poži in očisti. Priporočljiva je predvsem, kadar je koža obraza medla in utrujena, ker ji vrne izgubljeno svežino in barvo. Uporabljajo jo tudi za beljenje polti in omiljenje rjavih peg na obrazu.

Za čiščenje obraza lahko zvečer uporabljate mešanico, ki ste jo sestavile iz ¼ litra mleka in soka polovične limone.

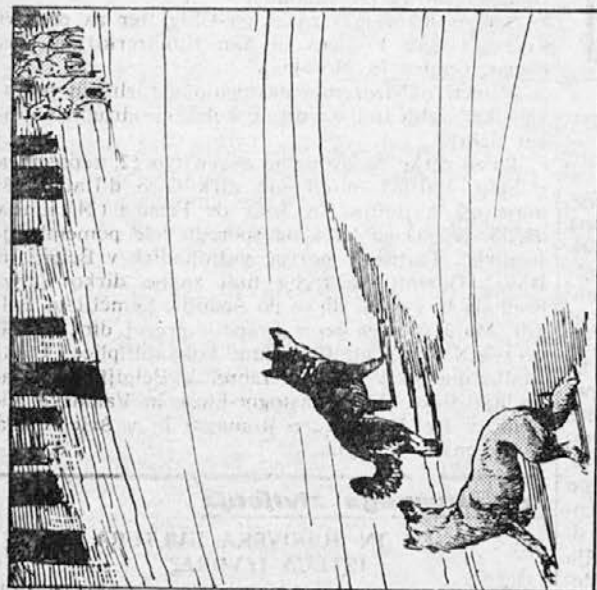
Če nameravate kam iti zvečer in je vaša koža postala po delu krhka in utrujena, vam bo v pomoč sledeča mešanica: 10 dkg medu in prav toliko limoninega soka. Pustite mešanico ¼ ure na obrazu in si jo nato izmijete z mlačno vodo. Vaš obraz bo na ta način spočit, njegova koža bo zopet sveža in gladka.

Ako niste zadovoljne s svojimi rokami, ker so ostali na njih madeži zaradi kuhinjskega dela, ki jih na noben način ne morete odstraniti, poslužite se koščka limone in drgnite si z njim roke toliko časa, dokler ne postanejo zopet lepo bele. Tudi vaši nohti bodo bolj čisti in utrjeni, ako jih boste od časa do časa drgnile z limoninim olupkom ali pa jih potisnile v limonino meso.

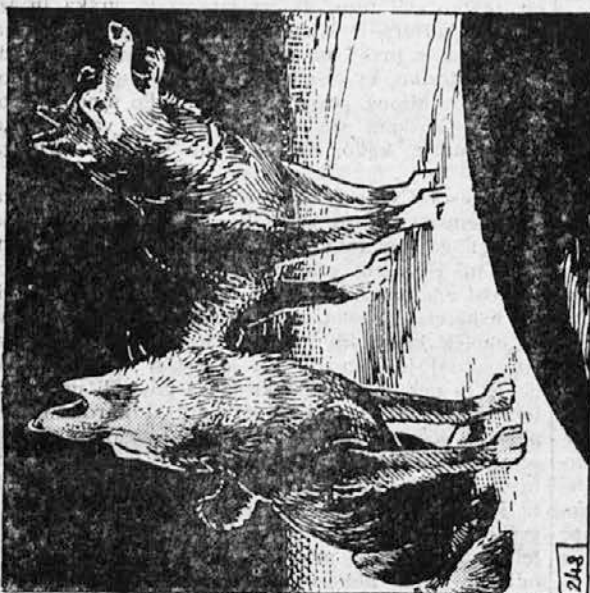
Limona odlično pomaga pri shuševalnih kurah, vendar ne smejo pretiravati s kislobo tiste, ki imajo občutljiv želodec. Uporabljajo jo pri vseh vrstah dietne hrane kakor tudi kot začimbo, k solatam, surovemu sočivju, mesu in ribam. Izogibajmo pa se čistega limoninega soka, in ga uživajmo pomešane z vodo in sladkorjem, ako ga hočemo uporabiti kot pijačo.

Nešteto je še namenov, za katere nam ta sadež služi, a omenila sem vam le glavne, ki lahko pridejo iz dneva v dan v poštev.

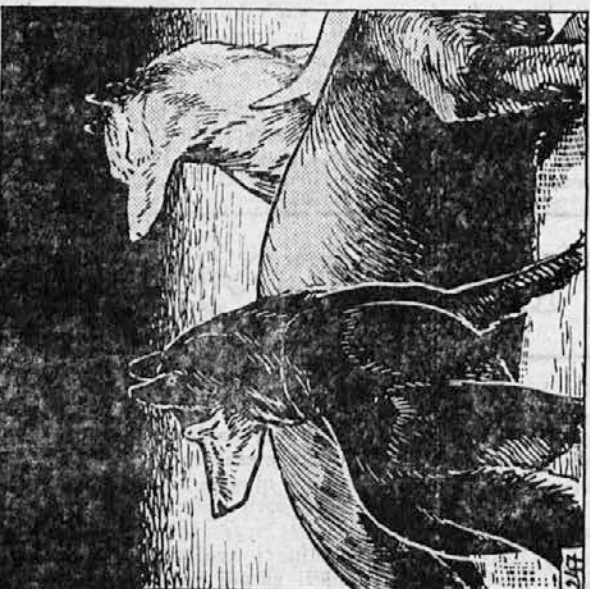
Ordina

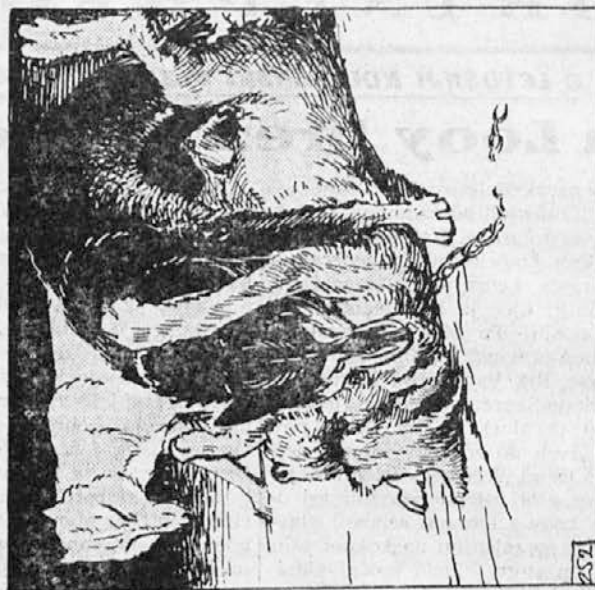
249. Kazan je čakal, dokler se tuji vodnik s svojim krdelom ni približal robu jase. Zagledal je pot senc, ki so polegale v sneg in se niso več zganile. Siva je zarečala. Kazan se je nemirno ogledoval. Kje je njegova slepa družica začutila nevarnost? Zakaj se volkovi ne približajo? Korak za korakom se je začel bližati sencam ob robu gozda.

248. Tedaj pa je nočno tišino presekalo zateglo tuljenje. Kazan in Siva sta se zdržnila. To je bil glas volka, vodnika lačnega krdela, ki je v daljavi zavohal duh svežega mesa. Kazan je obstal. To je bil klic lačnih tovarišev, z njimi je moral deliti svoj plen. Čez nekaj trenutkov je zadonelo njegovo znamenljivo, mogočno lajajoče vabljenje.

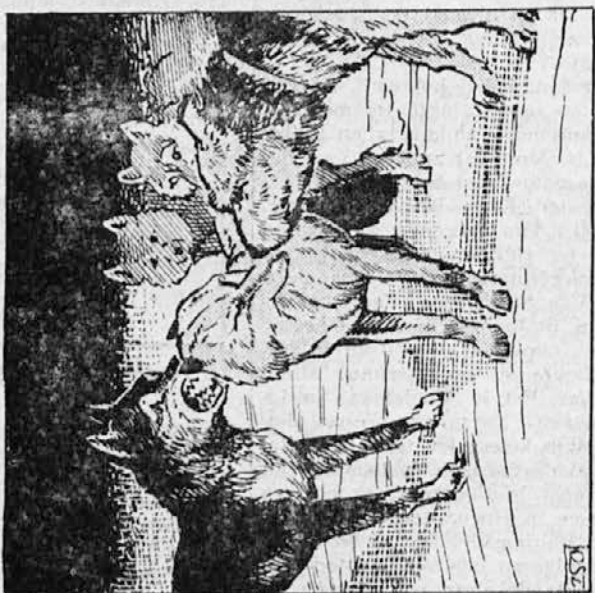
247. Kazan in Siva se nista mogla v miru veseliti svojega plena. Nešteto komaj slišnih šumov v bližnjem gozdu ju je opozarjalo, da je vonj svežega mesa privabil številne sestrane goste. Kazanovo grozeče renčanje pa jim ni dovolilo, da bi se plazili k jelenu in se pogostili. Slepa Siva je z izostrenim sluhom prestrezala vsak šum in nanj opozarjala Kazana.

252. Siva se je umaknila, štirje psi, ki so bili prišli s svojim vodnikom, pa so se strnili v polkrog in čakali na izid boja. Borila sta se dva enakovredna nasprotnika. Kazan je kmalu čutil moč tujega psa, toda v jezi nad njegovo predrznostjo je našel novih moči. Boril se je zagrizen in zvito, z dvojno močjo, pasjo in volčjo. Zmagal je.

251. V Kazanu je zavrela kri. Pritepenec je kršil pravico gostoljubja! V očeh mu je zasijala rdečaka sta divja svetloba, ko je z odprtim gobcem zarečal v prišleca. Zvesta Siva je poiskala zavetja ob njegovi strani. Pes še ni odnehal in se ji je znova približal. Se preden pa ga je Siva utegnila popasti, se je Kazan z divjo jezo poglaval v napad.

250. Dvajset korakov pred gosti je presenečen obstal: saj to so bili vendar psi in ne volkovi! Na kožuhih je zagledal še skoraj sveže sledove biča in ovratnice so pobiskavale v mesečini. V Kazanu se je dvignil še močnejši občutek tovarštva. Popeljal je svoje nekdajne brate k jelenu. Ko je vodnik potolžil prvo lakoto, se je približal Sivi.

Za
naše
najmlajše

42

PO
POVESTI

J. OLIVERA
CURWOODA

RIŠE:
M. MUSTER